

VALLANKUMOUKSELLISET PÄIVÄT

*Julkaistu tammikuun 31 (18) pnä 1905
„Vperjod” lehdessä № 4*

*Julkaistaan „Vperjod” lehdessä
tekstistä, joka on tarkistettu
käsikirjoituksen mukaan*

I

MITÄ TAPAHTUU VENÄJÄLLÄ?

Vaistovarainen kapina (бунт) vai vallankumous? Tällainen on se kysymys, jonka esittävät itselleen eurooppalaiset sanomalehtimiehet ja reportterit, jotka ilmoittavat koko maailmalle Pietarin tapahtumista ja yrittävät arvioida niitä. Ovatko ne kymmenet tuhannet proletaarit, joita vastaan tsaarin sotaväki voitokkaasti hyökkäsi, kapinoitsijoita vai insurgenteja? Ulkomaalaistenkin lehtien, joilla on eniten mahdollisuuksia tarkkailla tapahtumia „syrjästä-käsin”, kronikoitsijain puolueettomuudella, on vaikea vastata tähän kysymykseen. Ne hairahtuvat alituisesti terminologiasta toiseen. Eikä se olekaan ihme. Ei suotta sanota, että vallankumous on onnistunut vaistovarainen kapina ja vaistovarainen kapina on epäonnistunut vallankumous. Se, ken on läsnä suurten ja valtaviin tapahtumien alkaessa ja jolla on mahdollisuus vain hyvin vaillinaisesti, epätarkasti, kolmansien välikäsien kautta tietää jotain tapahtuvasta,— hän ei tietenkään rohkene toistaiseksi sanoa määrättyä kantaansa. Porvarilliset lehdet, jotka vanhaan tapaan puhuvat vaistovarisesta kapinasta, salaliittolaiskapinasta (мятеж), mellakoista, eivät kuitenkaan voi olla näkemättä niiden yleiskansallista, jopa kansainvälistäkin merkitystä. Mutta juuri tähän se antaakin tapahtumille vallankumouksen luonteen. Ja ne, jotka kirjoittelevat vaistovarisesta kapinan viimeisistä päivistä, siirtyvät tämän tästä puhumaan vallankumouksen ensi päivistä. Käännekohta Venäjän historiassa on koittanut. Tätä ei kiellä piintyneinkään eurooppalainen konservaattori, joka on liikuttuneen ihastunut koko Venäjän itsevaltiuden mahtavaan ja

kontrolloimattomaan valtaan. Rauhasta itsevaltiuden ja kansan välillä ei voi olla puhettakaan. Vallankumouksesta eivät puhu vain jotkut hurjapäiset ihmiset eivätkä vain „nihilistit”, jollaisina Eurooppa yhä vieläkin pitää venäläisiä vallankumouksellisia, vaan kaikki ja jokainen, jota maailmanpolitiikka vähänkään kiinnostaa.

Venäjän työväenliike on muutamassa päivässä noussut korkeammalle asteelle. Silmiemme nähden se kasvaa koko kansan kapinaksi. On selvää, että täällä, Genevessä, kirotussa etäisyydessä meidän käy äärettömästi vaikeammaksi pysytellä tapahtumien tasalla. Mutta niin kauan kuin me olemme tuomitut vielä kitumaan täällä kirotussa etäisyydessä, meidän on yritettävä pysytellä niiden tasalla, tehdä yhteenvetoja, tehdä johtopäätöksiä, ammentaa tämän päivän historian kokemuksesta opetuksia, jotka kelpaavat huomenna, toisessa paikassa, jossa tänään vielä „kansa on vaiti” ja jossa lähitulevaisuudessa loimahattaa liekkiin muodossa tahi toisessa vallankumouspalo. Meidän on tehtävä publisistien ainaista työtä — kirjoitettava nykyajan historiaa ja yritettävä kirjoittaa sitä niin, että meidän kirjoittamamme historia antaisi voimienmukaista apua liikkeen välittömille osanottajille ja proletarisankareille siellä, toimintapaikalla,— meidän on kirjoitettava niin, jotta myötävaikutettaisiin liikkeen laajentamiseen, niiden taistelukeinojen, -otteiden ja -menetelmien tietoiseen valintaan, jotka voivat pienemmällä voimain käytöllä antaa suurempia ja pysyvämpiä tuloksia.

Vallankumouksien historiassa tulevat esille vuosikymmeniä ja vuosisatoja kypsyneet ristiriidat. Elämä käy tavattoman rikassisältöiseksi. Poliittiselle areenalle astuu aktiivisena taistelijana massa, joka on aina ollut varjossa ja jonka pintapuoliset havainnoitsijat jättävät sen tähden usein hucmioimatta tahi jota he vieläpä halveksivatkin. Tämä massa oppii käytännössä, se ottaa kaikkien nähden koeaskeleita, tunnustelee tietä, suunnittelee tehtäviä, tarkistaa itseään ja kaikkien ideologiensa teorioita. Tämä massa tekee sankarillisia voimanponnistuksia noustakseen niiden jättiläismäisten maailmantehtävien tasalle, joita historia on sille säilyttänyt, ja olkootpa erinäiset tappiot kuinka suuria tahansa, järkyttäköötppä verivirrat ja tuhannet uhrin meitä miten hyvänsä,— ei mikään ole milloinkaan verrattavissa

merkitykseltään tähän joukkojen ja luokkien välittömään kasvattamiseen itse vallankumouksellisen taistelun kulussa. Tämän taistelun historiaa tulee mitata päivittäin. Eivätkä eräät ulkomaalaiset sanomalehdet ole suotta aloittaneet jo „Venäjän vallankumouksen päiväkirjaa”. Alkakaamme mekin pitää sellaista päiväkirjaa.

2

PAPPI GAPON

Sen otaksuman puolesta, että pappi Gapon on provo-kaattori, tuntuu puhuvan se tosiseikka, että hän on zubatovilaisen yhdistyksen osanottaja ja johtomies. Edelleen ulkomaalaiset lehdet panevat meikäläisten kirjeenvaihtajien tavoin merkille sen seikan, että poliisilaitos antoi tahallaan lakkoliikkeen levitä laajaksi ja kasvaa vapaammin ja että hallitus yleensä (ja suuriruhtinas Vladimir erikoisesti) *tahtoi* saada aikaan verilöylyn sille mitä edullisimmissa oloissa. Englantilaiset kirjeenvaihtajat jopa osoittavat, että sellaisen asiaintilan vallitessa hallitukselle piti olla erittäin edullista se, että nimenomaan zubatovilaiset osallistuivat liikkeeseen tarmokkaasti. Vallankumouksellinen intelli-genssi ja tietoiset proletaarit, jotka todennäköisesti olisivat mieluummin varanneet itselleen aseet, eivät voineet olla vieroksumatta zubatovilaista liikettä eivätkä voineet olla pysyttelemättä siitä syrjässä. Hallituksella oli näin ollen varsin vapaat kädet ja se pelasi tappiotonta peliä: mielen-osoitukseen näet lähtevät rauhallisimmat, vähiten jär-jestyneet, kehittymättömimmät työläiset; sotaväkemme selviytyy heistä vaivatta, mutta proletariaatille tulee annettua hyvä opetus; tulee olemaan mainio syy ampua kaikki ja jokainen kadulla; taantumuksellisen (eli suuri-ruhtinaan) hovipuolueen voitto liberaaleista tulee olemaan täydellinen; seuraa mitä julmimpia kostotoimenpiteitä.

Sekä englantilaiset että konservatiiviset saksalaiset sanomalehdet sanovat suoraan hallituksella (tai Vladimi-rilla) olleen tuollaisen toimintasuunnitelman. On hyvin uskottavaa, että se on totta. Tammikuun 9:nneen päivän, verilöylypäivän tapahtumat vahvistavat sen mainiosti. Mutta se, että tuollainen suunnitelma oli olemassa, ei lai-

sinkaan kiellä sitäkään, että pappi Gapon saattoi *tietämättään* olla tuollaisen suunnitelman välikappaleena. Liberaalisen liikkeen, reformaatioliikkeen olemassaolo Venäjän nuoren papiston vissin osan keskuudessa on epäilemättöntä: tämä liike on löytänyt itselleen ilmaisijoita sekä uskonnollis-filosofisen seuran kokouksissa että hengellisessä kirjallisuudessa. Tämä liike on saanut jopa oman nimenkin: „uus-oikeuskoinen” liike. Sen tähden ei saa ehdottomasti hyljätä ajatusta, että pappi Gapon on voinut olla vilpittömän kristillinen sosialisti, että nimenomaan verisunnuntai on sysännyt hänet täysin vallankumoukselliselle tielle. Me kallistumme tähän olettamukseen, ja sitäkin suuremmalla syyllä, että Gaponin kirjeet, jotka hän on kirjoittanut tammikuun 9:n päivän teurastuksen jälkeen siitä, että „meillä ei ole tsaaria”, hänen vapaustaistelukutsunsa j.n.e.,— kaikki nämä ovat tosiseikkoja, jotka puhuvat hänen rehellisyytensä ja vilpittömyytensä puolesta, sillä provokaattorin tehtäviin ei mitenkään ole voinut sisältyä noin voimallinen agitaatio kapinan jatkamisen puolesta.

Olipa asianlaita miten tahansa, niin sosialidemokraattien taktiikka uuteen johtomieheen nähden on hahmottunut itsestään: zubatovilaiseen on suhtauduttava varovasti, odottavaisesti ja epäluottamuksella. Joka tapauksessa on välttämättöntä tarmokas osallistuminen nostatettuun (vaikkapa zubatovilaisinkin nostattamaan) lakkoliikkeeseen, sosialidemokraattisten katsantokantojen ja tunnusten tarmokas levittäminen. Tällaista taktiikkaa ovat noudattaneet, kuten ylempänä esitetyistä kirjeistä näkyy, VSDTP:n Pietarinkin komiteassa olevat toverimme³³. Olivatpa taantumuksellisen hoviklikin suunnitelmat kuinka „ovelialia” tahansa, on koko kansan etujoukkona olevien prolettaarien luokkataistelun ja poliittisen protestin todellisuus osoittautunut monta kertaa ovelammaksi. Se, että poliisija sotilaalliset suunnitelmat ovat kääntyneet hallitusta vastaan ja että zubatovilaisuudesta, tästä pikku tekijästä, on kehittynyt laaja, suuri, koko Venäjää käsittävä vallankumouksellinen liike,— se on tosiasia. Työväenluokan vallankumouksellinen tarmo ja vallankumouksellinen vaisto ovat purkautuneet esiin hillittömällä voimalla kaikista poliisien viekkauksista ja konnanjuonista huolimatta.

3

PIETARIN TAISTELUN SUUNNITELMA

Ensi silmäykseltä on omituista puhua taistelusta, kun aseettomat työläiset lähtivät rauhallisesti esittämään anomusta. Se oli teurastusta. Mutta hallitus perusti laskelmansa nimenomaan taisteluun ja toimi epäilemättä täysin harkitun suunnitelman mukaan. Se oli käsitellyt sotilaalliselta näkökannalta Pietarin ja Talvipalatsin puolustusta. Se oli ryhtynyt kaikkiin sotilaallisiin toimenpiteisiin. Se oli syrjäyttänyt kaikki siviiliviranomaiset ja antanut puolitoistamiljoonaisen pääkaupungin niiden suuriruhtinas Vladimirin johtamien kenraalien täydelliseen määräysvaltaan, jotka janosivat kansan verta.

Hallitus saattoi tahallaan proletariaatin kapinaan, aseettomien pieksämisellä se synnytti barrikadit tukahduttaakseen tämän kapinan verimereen. Proletariaatti on oppiva näistä hallituksen antamista sotilaallisista opetuksista. Ja proletariaatti oppii kansalaissodan taidon, koska se on jo alkanut vallankumouksen. Vallankumous on sotaa. Se on kaikista historian tuntemista sodista ainoata laillista, oikeutettua, oikeudenmukaista ja todella suurta sotaa. Tätä sotaa ei käydä hallitsijain ja riistäjain koplän omanvoitonpyyteisten etujen hyväksi, kuten kaikkia ja kaikenlaisia muita sotia, vaan kansanjoukon etujen hyväksi tyranneja vastaan, miljoonien ja kymmenien miljoonien riistettyjen ja työtätekevien etujen hyväksi mieli- ja väkivaltaa vastaan.

Kaikki syrjästäseuraajat tunnustavat nyt yhteen ääneen, että Venäjällä tämä sota on julistettu ja alettu. Proletariaatti nousee uudelleen entistä suurempina joukkoina. Lapsellisen tsaari-uskon jätteet kuolevat nyt yhtä nopeasti kuin Pietarin työläiset siirtyivät anomuksesta barrikadeihin.

Työläiset tulevat kaikkialla aseistautumaan. Ei ole väliä, vaikka poliisi kymmenkertaistaakin asevarastojen ja -kauppojen ankaraa valvontaa. Mikään ankaraus, mitkään kiellot eivät pysäytä kaupunkilaisjoukkoja, jotka ovat tulleet käsittämään, että kun he ovat aseettomia, voi hallitus aina, mistä syystä hyvänsä, saattaa heidät ammuttaviksi. Jokainen erikseen tulee ponnistamaan kaikki voimansa hankkiakseen itselleen kiväärin tai ainakin revolverin, piiloittaakseen aseensa poliisilta ja ollakseen valmiina antamaan vastaiskun tsarismien verenjanoisille rengeille. Alku aina hankalaa, sanoo sananlasku. Työläisten oli hyvin vaikea siirtyä aseelliseen taisteluun. Hallitus on nyt pakoittanut heidät siirtymään siihen. Ensimmäinen, vaikein askel on otettu.

Englantilainen kirjeenvaihtaja kertoo kuvaavan työläisten keskustelun eräällä Moskovon kadulla. Ryhmä työläisiä pohti julkisesti päivän opetuksia. „Ettäkö kirveet?” sanoo eräs. „Ei, kirveillä et tee mitään sapelien vastaan. Kirveellä et siihen yllä ja puukolla sitäkin vähemmän. Ei, tarvitaan revolvareja, vähintään revolvareja, mutta vieläkin parempia olisivat kiväärit”. Tällaisia ja tämän kaltaisia keskusteluja käydään nykyään kaikkialla Venäjällä. Ja Pietarissa „Vladimirin päivän” jälkeen nämä puheet eivät jää pelkiksi puheiksi.

Teurastusta johtaneen tsaarin sedän, Vladimirin, sotasuunnitelman tarkoituksena oli ehkäistä esikaupunkien, työläisesikaupunkien, pääsy kaupungin keskusta. Sotilaita yritettiin kaikin voimin saada vakuuttuneiksi siitä, että työläiset tahtovat hajottaa Talvipalatsin (jumalankuvilla, risteillä ja anomuksilla!) ja murhata tsaarin. Strategisena tehtävänä oli vartioida siltoja ja valtakatuja, jotka johtavat Palatsitorille. Ja „sotatoimien” tärkeimpiä paikkoja olivat siltojen (Troitskin, Samsonin, Nikolain ja Palatsisillan) vieiset aukiot, kadut, jotka vievät työläiskortteleista keskusteen (Narvan portin luona, Shlisselburgin tiellä, Nevskillä), ja vihdoin Palatsitori, jonne kuitenkin kaikesta sotaväen paljoudesta huolimatta, kaikesta vastarinnasta huolimatta tunkeutui tuhansia ja tuhansia työläisiä. Sotatoimien tehtävää helpotti tietenkin suunnattomasti se, että kaikki tiesivät mainiosti, minne työläiset olivat menossa, tiesivät, että on olemassa vain yksi kokoontumispaikka ja yksi tarkoitus. Rohkeat kenraalit toimivat „menestyksellisesti” vihollista vastaan, joka kulki paljain käsin ilmoitettuaan edeltäpäin

kaikille ja jokaiselle, minne hän on menossa ja minkä tähden... Se oli mitä kavalinta ja kylmäverisintä turvattomien ja rauhallisten kansanjoukkojen murhaamista. Nyt joukot tulevat kauan miettimään kaikkea tapahtunutta ja uudestielämään sen muistelmissaan ja kertomuksissaan. Ainoana ja kiertämättömänä johtopäätöksenä näistä mieltiskelyistä, tämän „Vladimirin opetuksen” sulattamisesta joukkojen tietoisuudessa on oleva se johtopäätös, että sodassa on toimittava sodan vaatimusten mukaisesti. Työväenjoukot ja niiden perässä myöskin maaseutuköyhälistön joukot tulevat käsittämään olevansa sotaakäyvä osapuoli ja silloin... silloin seuraavat taistelut kansalaissodassamme eivät tule tapahtumaan enää yksinomaan suuriruhtinaiden ja tsaarien „suunnitelmien” mukaan. Kutsu: „Aseisiin!”, joka kajahti eräässä työläisjoukossa Nevskillä tammikuun 9 pnä, ei voi nyt olla jättämättä jälkeä.

4

LISAYS ARTIKKELIIN
„PIETARIN TAISTELUN SUUNNITELMA”

Esitimme *Pietarin taistelun suunnitelman* „Vperjodissa” № 4 *. Nyt tapaamme englantilaisissa lehdissä muutamia tätä suunnitelmaa koskevia mielenkiintoisia yksityiskohtia. Suuriruhtinas Vladimir oli nimittänyt toimivan armeijan komentajaksi kenraalin ruhtinas Vasilshikovin. Koko pääkaupunki oli jaettu lohkoihin upseerien kesken. Tsaari leikki ihan tosissaan sotaa aivan kuin häntä olisi odottanut aseistetun vihollisen päällekkarkaus. Sotaoperaatioiden aikana pääesikunta istui vihreän pöydän ääressä Vasiljevski Ostrovilla ja sai joka puolen tunnin kuluttua tilanneilmoituksen jokaiselta lohkon komentajalta.

Pietarin työläisten tiedoksi!

*Kirjoitettu tammikuun lopussa
(helmikuun alussa) 1905*

*Julkaistu ensi kerran v. 1926
V Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* Ks. tätä osaa, ss. 94—96. *Toim.*

5

„TSAARI-ISA” JA BARRIKADIT

Kun luodaan yleissilmäys verisunnuntain tapahtumiin, hämmästyttää eniten se, miten siinä kietoutuivat yhteen naiivi patriarkaalinen usko tsaariin ja ase kädessä tsaarivaltaa vastaan käyty vimmattu katutaistelu. Venäjän vallankumouksen ensimmäinen päivä asetti hämmästyttävällä voimalla vastatusten vanhan ja uuden Venäjän, osoitti talonpoikain ikivanhan uskon tsaari-isään olevan kuolemassa ja vallankumouksellisen kansan syntymisen kaupunkiproletariaattina. Euroopan porvarilliset lehdet eivät suotta sano, että tammikuun 10 päivän Venäjä ei ole enää se, mikä oli tammikuun 8 päivän Venäjä. Yllä mainitsemamme saksalainen sosialidemokraattinen lehti³⁴ ei suotta muistele, miten 70 vuotta sitten alkoi työväenliike Englannissa, miten vuonna 1834 Englannin työläiset protestoivat katumielenosoituksin työväenliittojen kieltoa vastaan, miten he vuonna 1838 Manchesterin luona laativat suurissa kokouksissa „kansankartan” ja pastori Stephens julisti, että „jokaisella vapaalla ihmisellä, joka hengittää vapaata jumalan ilmaa ja kulkee vapaalla jumalan maalla, on oikeus omaan lieteensä”. Ja tuo sama pastori kehoitti kokoontuneita työläisiä tarttumaan aseisiin.

Myös meillä Venäjällä liikkeen johdossa osoittautui olevan pappi, joka yhden päivän kuluessa siirtyi kehoituksesta: on mentävä rauhallisin anomuksin itse tsaarin luo — kehoitukseen: on alettava vallankumous. „Toverit, Venäjän työläiset!”, kirjoitti pappi Georgi Gapon verilöylypäivän jälkeen kirjeessä, joka luettiin liberaalien kokouksessa. „Meillä ei enää ole tsaaria. Tänään hänen ja Venäjän kansan välillä hulvahti verivirta. Venäjän työväen on aika ryhtyä ilman häntä käymään taistelua kansan vapauden

puolesta. Siunaan teitä tänään. Huomenna olen joukossanne. Tänään olen suuresti kuormitettu asiamme hyväksi tehtävillä töillä”.

Sitä ei sano pappi Georgi Gapon. Sen sanovat ne tuhannet ja kymmenet tuhannet, ne miljoonat ja kymmenet miljoonat Venäjän työläiset ja talonpojat, jotka ovat tähän asti voineet naiivisti ja sokeasti uskoa tsaari-isään, hakea helpotusta sietämättömän raskaaseen asemaansa „itse” tsaari-isältä, syyttää kaikista vääryyksistä, väkivaltaisuuksista, mielivallasta ja rosvouksesta *vain* virkamiehiä, jotka pettivät tsaaria. Monien sukupolvien aikainen, poljetuna ja yksinäisissä korpikolkissa vietetty talonpoikaiston metsäläiselämä lujitti tätä uskoa. Jokainen kuukausi uuden, kaupunkilaisen, teollisen, tietoisien Venäjän elämää horjutti ja hajoitti tätä uskoa. Työväenliikkeen viimeinen vuosikymmen nosti esiin tuhansia eturivin sosialidemokraattiproletaareja, jotka täysin tietoisesti hylkäsivät tuon uskon. Se kasvatti kymmeniä tuhansia työläisiä, joiden lakkotaistelussa ja poliittisessa agitaatiossa lujittunut luokkavaisto hävitti kaikki tällaisen uskon perustat. Mutta näiden tuhansien ja kymmenien tuhansien takana oli satoja tuhansia ja miljoonia työtätekeviä ja riistettyjä, nöyrytettyjä ja loukattuja, proletaareja ja puoliproletaareja, joille oli vielä voinut jäädä tuollainen usko. He eivät voineet ryhtyä kapinaan, he kykenivät vain pyytämään ja rukoilemaan. Heidän tunteensa ja mielialansa, heidän tietotonsa ja poliittisen kokemuksensa tason ilmaisi pappi Georgi Gapon, ja siinä onkin sen osan historiallinen merkitys, jota Venäjän vallankumouksen alussa näytteli mies, jota eilen ei vielä kukaan tuntenut, mutta josta tänään on tullut Pietarin ja Pietarin jälkeen koko Euroopan lehdistön päiväsankari.

Nyt onkin selvää, miksi Pietarin sosialidemokraatit, joiden kirjeitä esitimme ylempänä, suhtautuivat alussa Gaponiin epäluuloisesti eivätkä voineet muuten suhtautua-kaan. Mies, joka kulki papinkaapu yllään, uskoi jumalaan ja toimi Zubatovin ja ohranaosaston korkean suojeluksen alaisena, ei voinut olla herättämättä epäluuloa. Menettelikö hän vilpittömästi vai vilpillisesti repiessään papinkapuaan ja kirotessaan kuuluvaisuuttaan halpamaiseen säätyyn, kansaa rosvoavien ja turmelevien pappien säätyyn, sitä ei voinut varmuudella sanoa kukaan, paitsi ehkä niitä, jotka henkilökohtaisesti tunsivat läheisesti Gaponin,

s.o. paitsi pientä ihmisryhmää. Sen saattoivat ratkaista vain kehittyvät historialliset tapahtumat, vain tosiasiat, tosiasiat ja tosiasiat. Ja tosiasiat ovat ratkaisseet sen Gaponin hyväksi.

Kykeneekö sosialidemokratia ottamaan käsiinsä tuon vaistovaraisen liikkeen? — kysyivät pietarilaiset toverimme levottomina itseltään nähdessään yleislakon hillittömän nopean kasvun, lakon, joka tempasi mukaansa tavattoman laajat proletariaatin kerrokset, nähdessään, miten torjumatonta on Gaponin vaikutus sellaisiin „harmaisiin” joukkoihin, jotka voisivat lähteä seuraamaan provokaattoriakin. Ja sosialidemokraatit eivät olleet vain tukematta naiiveja harhakäsityksiä rauhallisen anomisen mahdollisuudesta, vaan vieläpä väittelivätkin Gaponin kanssa, he puolustivat suoraan ja päättäväisesti kaikkia katsomuksiaan ja koko taktiikkaansa. Ja historia, jota työväenjoukot loivat ilman sosialidemokratiaa, on todistanut nuo katsomukset ja tuon taktiikan oikeaksi. Proletariaatin luokka-aseman logiikka on osoittautunut Gaponin virheitä, naiiviutta ja harhakuvitelmia voimakkaammaksi. Suuriruhtinas Vladimir, joka toimi tsaarin nimissä ja tsaarin koko vallalla, otti todistaakseen pyövelin uroteollaan työväenjoukoille sen ja nimenomaan sen, mitä sosialidemokraatit ovat aina todistaneet ja tulevat todistamaan näille painetulla ja puhutulla sanalla.

Työläis- ja talonpoikaisjoukot, joilla oli vielä säilynyt tsaari-uskon jätteitä, eivät voineet ryhtyä kapinaan,— sanoimme me. Tammikuun yhdeksännen päivän jälkeen meillä on oikeus sanoa: nyt ne voivat ryhtyä ja ryhtyvät kapinaan. Järjestämällä aseettomille työläisille verilöylyn „tsaari-isä” itse sysäsi heidät barrikadeille ja antoi heille barrikaditaistelun ensimmäiset opetukset. „Tsaari-isän” opetukset eivät mene hukkaan.

Socialidemokratian tehtäväksi jää huolehtia Pietarin verilöylypäiviä koskevien viestien mahdollisimman laajasta levittämisestä, omien voimien edelleen tiivistämisestä ja järjestämisestä ja siitä, että entistä tarmokkaammin propagoidaan sen jo aikoja sitten esittämää tunnusta: *yleiskansallinen aseellinen kapina*.

6

ENSI ASKELEITA

Kipinänä, joka sytytti palon, oli muuan aivan tavallinen yhteenotto työn ja pääoman välillä — lakko eräällä tehtaalla. On kuitenkin mielenkiintoista, että tuo Putilovin tehtaan 12.000 työläisen lakko, joka puhkesi maanantaina, tammikuun 3 pnä, oli etupäässä lakko proletaarisen solidaarisuuden nimessä. Syynä oli neljän työläisen erottaminen. „Kun vaatimusta heidän takaisinottamisestaan ei täytetty”, kirjoittaa meille eräs toveri tammikuun 7 pnä Pietarista, „lopetettiin tehtaalla työt heti, hyvin yksimielisesti. Lakko on täysin järjestynyt; työläiset ovat järjestäneet muutamia miehiä vartioimaan koneita ja muuta kalustoa kaikelta mahdolliselta pilaamiselta vähemmän tietoisten taholta. Sitten he ovat lähettäneet valtuuston toisille tehtaille tiedoittamaan vaatimuksistaan ja kehoittamaan yhtymään lakkoon”. Tuhansia ja kymmeniä tuhansia työläisiä on alkanut yhtyä liikkeeseen. Legaalinen, zubatovilainen työväenyhdistys, joka perustettiin hallituksen myötävaikutuksella tarkoituksessa turmella proletariaattia järjestelmällisellä monarkistisella propagandalla, teki melko suuren palveluksen liikkeen järjestämiselle sen alimmissa vaiheissa ja sen leviämiselle. Tapahtui se, jota sosialidemokraatit olivat jo aikoja sitten tähdentäneet sanoessaan zubatovilaisille, että työväenluokan vallankumouksellinen vastus ja sen solidaarisuuden henki saa voiton kaikista pienistä poliisiviekkauksista. Zubatovilaiset vetävät liikkeeseen mukaan takapajuisimmatkin työläiset, ja sitten myöhemmin jo tsaarihallitus itse pitää huolen työläisten sysäämisestä pitemmälle, itse kapitalistinen riisto työntää heitä rauhallisesta ja läpeensä tekopyhästä

zubatovilaisuudesta vallankumoukselliseen sosialidemokratiaan. Proletaarisen elämän ja proletaarisen taistelun käytäntö saa yliotteen herrojen zubatovilaisten kaikista „teorioista” ja kaikista ponnisteluista*.

Ja niin on tapahtunutkin. Meille lähettämässään kirjeessä tammikuun 5 päivältä eräs toveri, työmies, Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen Pietarin komitean jäsen, kuvaa vaikutelmiaan seuraavasti:

„Kirjoitan juuri äsken Nevan tulliportin takana Semjanikovin tehtaalla pidetyn työläisten kokouksen vereksien vaikutelmien vallassa. Mutta ennen muuta pari sanaa mielialasta, joka vallitsee Pietarin työläisten keskuudessa. Kuten tunnettua, viime aikoina täällä on alkanut syntyä tai pikemminkin uudestisyntyä „zubatovilaisia” järjestöjä pappi Gaponin johdolla. Hyvin lyhyessä ajassa järjestöt ovat lisääntyneet ja voimistuneet suuresti. Nykyään on jo olemassa 11 niin sanotun „Venäjän tehdastyöläisten yhdistyksen” osastoa. Kuten piti odottaakin, näiden yhdistysten toiminnan tuloksien on täytyntä olla samanlaisia kuin etelässäkin.

Nyt, se voidaan sanoa varmuudella, Pietarissa alkaa laaja lakkoliike. Melkein joka päivä kuulee uudesta lakosta milloin yhdellä, milloin taas toisella tehtaalla. On kulunut jo kaksi päivää siitä, kun Putilovin tehdas ryhtyi lakkoon. Pari viikkoa sitten oli lakossa Schaun puuvillakehräämö Viipurinpuolella. Lakko kesti nelisen päivää. Työläiset eivät saaneet mitään aikaan. Tänään tai huomenna tämä lakko taas uusiintuu. Mieliala on kaikkialla korkealla, mutta ei voida sanoa, että sosialidemokratian hyväksi. Suuri osa työläisiä on puhtaasti taloudellisen taistelun kannalla, poliittista taistelua vastaan. Kuitenkin on odotettava ja toivottava, että tämä mieliala muuttuu ja työläiset tulevat ymmärtämään, että ilman poliittista taistelua he eivät saa hankituksi mitään taloudellisia parannuksia. Tänään ryhtyi lakkoon Nevan laivanrakennusyhtiön (Semjannikovin) tehdas. „Venäjän tehdastyöläisten yhdistyksen” paikallisosasto pyrkii esiintymään alkavan lakon johtajana, mutta se ei siinä tietenkään onnistu. Johtajana tulee olemaan sosialidemokratia, vaikka se onkin täällä äärettömän heikko.

* Vertaa Leninin „Mitä on tehtävä?”, ss. 86—88. (Ks. Teokset, 5. osa, ss. 447—448. Toim.)

On julkaistu Pietarin komitean laatimia lehtisiä: kaksi Schaun kehräämölle ja yksi Putilovin tehtaan työläisille. Tänäpäin pidettiin Nevan laivanrakennustehtaan työläisten kokous. Kokoon­tu­i lähes 500 työläistä. Ensi kertaa esiintyivät „Yhdistyksen” paikallisosaston jäsenet. He välttelivät poliittisia vaatimuksia ja esittivät etupäässä taloudellisia vaatimuksia. Joukosta kuului paheksuvia ääniä. Mutta sitten ilmaantui „Russkaja Gazetan” toimituksen työntekijä Strojev, joka nauttii Pietarin työläisten keskuudessa suurta kunnioitusta. Strojev ehdotti päätöslauselman, joka hänen sanojensa mukaan oli hänen ja sosialidemokratian edustajien laatima. Vaikka tämä päätöslauselma tähdentäkin proletariaatin ja porvariston luokkaetujen vastakohtaisuutta, ei se tee sitä riittävässä määrin. Strojevin jälkeen puhuivat sosialidemokraattiset työläistoverit, jotka puolustivat periaatteessa tuota päätöslauselmaa, mutta korostivat kuitenkin sen rajoittuneisuutta ja vajavaisuutta. Silloin alkoi meteli, muutamat olivat tyytymättömiä sosialidemokraattien puheisiin ja ryhtyivät hajoittamaan kokousta. Äänten enemmistöllä kokous ilmaisi olevansa puheenjohtajaa vastaan, joka oli noiden hajoittajien joukossa, ja valitsi uuden puheenjohtajan, sosialistin. Mutta „yhdistyksen” (zubatovilaisen) jäsenet eivät tyyntyneet, vaan jatkoivat kokouksen häiritsemistä. Vaikka kokouksen valtava enemmistö (90%) olikin sosialistien puolella, hajaantui kokous lopulta mistään päättämättä ja lykkäsi päätöksen tekemisen huomiseen. Joka tapauksessa voidaan sanoa, että sosialidemokraattien onnistui saada puolelleen työläisten suosio. Huomenna pidetään suuri kokous.— Ehkä kokoontuu kaksi—kolme tuhatta ihmistä.— Lähi päivinä on odotettavissa valtava mielenosoitus, jotakuinkin sen tapainen kuin oli etelässä vuoden 1903 heinäkuussa. Lakossa on Ranskalais-venäläisen yhtiön tehdas — noin neljä—viisi tuhatta henkeä. Kerrotaan, että on alkanut lakko Stieglitzin puuvillakehräämöllä — noin viisi tuhatta. On odotettavissa lakko Obuhovin tehtaalla — viisi—kuusi tuhatta”.

Kun vertaamme näitä sosialidemokraatin, paikallisen komitean jäsenen (joka luonnollisesti saattaa tietää tarkasti vain Pietarin hyvin pienen osan tapahtumista), antamia tietoja ulkomaalaisten, eritoten englantilaisten sanomalehtien tietoihin, on meidän tehtävä johtopäätös, että

noille viimeksi mainituille on kuvaavaa erittäin suuri tarkkuus.

Lakko kasvoi päivä päivältä huimaavaa vauhtia. Työläiset järjestivät paljon kokouksia ja laativat „karttaansa”, määrittivät taloudelliset ja poliittiset vaatimuksensa. Huolimatta siitä, että johdossa olivat zubatovilaiset, niin ensin mainitut kuin jälkimmäisetkin vaatimukset olivat yleensä yhtäpitäviä sosialidemokraattisen puolueohjelman vaatimuksien kanssa aina seuraavaan tunnukseen saakka: perustavan kokouksen koollekutsuminen yleisen, välittömän ja yhtäläisen äänioikeuden pohjalla, salaisella äänestyksellä. Mittasuhteiltaan ennennäkemättömän laajan lakon vaistovarainen kasvu on mennyt paljon, hyvin paljon edelle järjestyneiden sosialidemokraattien suunnitelmallisesta liikkeeseen osallistumisesta. Mutta antakaamme puheenvuoro heille itselleen.

7

VERISUNNUNTAIN AATTO

Kertomuksessamme liikkeen kulusta pysähdyimme siihen, kuinka Gaponin aloitteesta oli sunnuntaiksi, tammikuun 9 päiväksi, määrätty työläisjoukkojen kulkue Talvipalatsille esittämään tsaarille „anomus” perustavan kokouksen koollekutsumisesta. Jo lauantaina, tammikuun 8 pnä, lakko Pietarissa oli kasvanut yleiseksi. Yksinpä virallisetkin tiedot laskivat lakkolaisten lukumäärän 100—150 tuhanneksi hengeksi. Venäjä ei ollut ennen vielä nähnyt noin valtavaa luokkataistelun purkausta. Puolitoistamiljoonaisen jättiläiskeskuksen koko teollisuus-, kauppa- ja yhteiskuntaelämä halvaantui. Proletariaatti osoitti käytännössä, että *sen ja yksinomaan sen varassa* pysyy pystyssä nykyinen sivilisaatio, että se luo työllään rikkaudet ja ylellisyyden ja että sen varassa on koko „kulttuurimme”. Kaupunki jäi ilman sanomalehtiä, ilman valoa, ilman vettä. Ja tällä yleislakolla oli selvästi ilmaistu poliittinen luonne, se oli vallankumoustapahtumien välitön prologi.

Eräs silminnäkijä kuvaa meille lähettämässään kirjeessä historiallisen päivän aattoa näin:

„Tammikuun 7 päivästä lakko Pietarissa muuttui yleislakoksi. Eivät ainoastaan kaikki suuret tehtaات, vaan useat verstaatkin pysähtyivät. Tänään, tammikuun 8 pnä, ei ilmestynyt ainoatakaan sanomalehteä, lukuunottamatta „Pravitelstvennyi Vestnik”³⁵ ja „Vedomosti S.-Peterburgskogo Gradonatshalstva” lehtiä. Liikkeen johto on näihin asti ollut zubatovilaisten käsissä. Näemme Pietarissa ennennäkemättömän kuvan, ja pelko kouristaa sydäntä,

kun ei tiedetä, osoittautuuko sosialidemokraattinen järjestö kykeneväksi ottamaan edes jonkin ajan kuluttua liikkeen käsiinsä. Tilanne on äärimmäisen vakava. Kaikkina näinä päivinä on pidetty joka päivä työläisten joukkokokouksia kaupungin kaikissa piireissä „Venäjän työväenliiton” huoneistoissa. Kaduilla niiden edustalla on kaikki päivät tuhansia työläisiä. Aika ajoittain sosialidemokraatit pitävät puheita ja levittävät lehtisiä. Ne otetaan vastaan ylipäänsä myötämieleisesti, vaikka zubatovilaiset yrittävätkin järjestää oppositiota. Kun tulee puhe itsevaltiudesta, he huutavat: „Se on turhaa puhetta, itsevaltius ei meitä häiritse!” Mutta samalla puheissa, joita zubatovilaiset pitävät „Liiton” huoneistoissa, esitetään kaikki sosialidemokraattiset vaatimukset alkaen 8-tuntisesta työpäivästä ja päätyen kansanedustajien koollekutsumiseen yhtäläisen ja välittömän äänioikeuden perusteella, salaisella äänestyskellä. Mutta zubatovilaiset vakuuttavat, ettei näiden vaatimusten tyydyttäminen merkitse itsevaltiuden kukistamista, vaan kansan lähentymistä tsaariin, sen byrokratian hävittämistä, joka erottaa tsaaria kansasta.

Socialidemokraatit puhuvat Liiton huoneistoissakin, ja heidän puheensa otetaan vastaan myötämieleisesti, mutta käytännöllisten ehdotusten aloitteentekijöinä ovat zubatovilaiset. Sosialidemokraattien vastaväitteistä huolimatta nuo ehdotukset hyväksytään. Ne ovat seuraavia: sunnuntaina tammikuun 9 pnä työläisten pitää mennä Talvipalatsille ja esittää pappi Georgi Gaponin välityksellä tsaarille anomus, jossa on lueteltu kaikki työläisten vaatimukset ja joka päättyy sanoihin: „Anna meille kaikki tämä tai me kuolemme”. Kokouksien johtajat lisäävät tällöin: „Ellei tsaari anna, niin silloin saamme vapaat kädet,— siis hän on vihollisemme, ja silloin me nousemmekin häntä vastaan levittäen punalipun liehumaan. Jos vertamme vuodatetaan, on se hulvahtava hänen päälleen”. Anomus hyväksytään kaikkialla. Työläiset vannovat, että he kaikki saapuvat sunnuntaina Palatsitorille „vaimoineen ja lapsineen”. Tänäpä tullaan anomusta allekirjoittamaan eri piireissä, ja kello 2 kaikkien pitäisi kerääntyä „Kansantalolle” lopulliseen kokoukseen.

Kaikki tämä tapahtuu poliisin lainkaan puuttumatta asioihin,— poliisit on poistettu kaikkialta, vaikkakin muutamien rakennusten pihoihin on piiloitettu ratsusantarmeja.

Tänään kaduille liimataan kaupunginpäällikön ilmoituksia, joissa kielletään kokoontumiset ja uhkaillaan asevoimalla. Työläiset repivät ne pois. Lähiseuduilta siirretään kaupunkiin sotaväkeä. Sapelit paljastettuina kasakat pakottivat raitiotieläisiä (konduktöörejä ja ajureita) menemään töihin”.

8

SURMATTUJEN JA HAAVOITETTUJEN LUKUMAARA

Surmattujen ja haavoitettujen lukumäärää koskevat tiedot ovat eriäviä. On itsestään selvää, että tarkasta laskemisesta ei voi olla puhuttakaan, ja arviointi on hyvin vaikeaa. Hallituksen tiedonanto 96 surmatusta ja 330 haavoitetusta on ilmeisesti valheellinen, eikä siihen usko kukaan. Viimeisten sanomalehtitietojen mukaan sanomalehtimiehet esittivät tammikuun 13 p:nä sisäministerille luettelon *4.600 surmatusta ja haavoitetusta*, luettelon, jonka reportterit olivat laatineet. Tämäkään luku *ei* tietenkään *voi olla* täydellinen, sillä päivälläkään (yöstä puhumattakaan) ei voitu laskea kaikkia, jotka surmattiin ja haavoitettiin kaikkien yhteenottojen aikana.

Itsevaltiuden saama voitto aseettomasta kansasta on maksanut yhtä suuria uhreja kuin suuret taistelut Mantshuriassa. Pietarin työläiset, kuten kaikki ulkomaalaiset kirjeenvaihtajat ilmoittavat, eivät suotta huutaneet upseereille, että nämä taistelevat paremmalla menestyksellä Venäjän kansaa kuin japanilaisia vastaan.

9

BARRIKADITAISTELUJA ³⁶

Kuten olemme jo nähneet, sanomalehtitiedoituksissa puhutaan useimmiten barrikadeista Vasiljevski Ostrovilla sekä osittain Nevskillä. Hallituksen tiedonanto, joka julkaistiin tammikuun 10 (23) pnä, maanantaina, kuuluu: „Väkijoukko pystytti piikkilankaesteillä ja punaisilla lipuilla varustettuja barrikadeja Shlisselburgin tielle, sitten Narvan tulliportin luo, Troitskin sillalle, Aleksanterin puiston luo, Nevskin puistikkoihin. Viereisten talojen ikkunoista heitettiin kiviä ja ammuttiin sotaväkeen. Väkijoukko riisti poliiseilta aseita. Schoffin asetehdas ryöstettiin. Vasiljevski Ostrovin ensimmäisellä ja toisella lohkokalla väkijoukko katkoi lennätinjohtoja ja kaatoi lennätinpylväitä. On tuhottu poliisiipiirin konttori”.

Eräs ranskalainen kirjeenvaihtaja sähkötti sunnuntaina klo 2.50: „Ammunta jatkuu. Sotaväki on nähtävästi aivan päästään pyörällä. Nevan yli kulkiessani näin muutamia signaalivaloja ja kuulin kiväärien yhteislaukauksien pauketta. Vasiljevski Ostrovilla barrikadeja valaisevat lakkoilaisten sytyttämät nuotiot. En onnistu pääsemään kauemmas. Pahaenteinen torvensoitto merkitsee ampumiskäskyä. Pataljoona sotilaita pistimet tanassa valtaa rynnäköllä kumoonkaadetuista reistä tehdyn barrikadin. Siinä tapahtuu suoranainen teurastus. Satakunta työläistä jää taistelutantereelle. Ohitseni kuljetetaan viitisenkymmentä haavoittunutta vankia. Upseeri uhkaa minua pistoolilla ja käskee poistumaan”.

Kirjeenvaihtajat esittävät erittäin vähän seikkaperäisiä kuvauksia barrikaditaisteluista. Se on ymmärrettävää, sillä

kirjeenvaihtajat pyrkivät pysyttelemään loitommalla vaarallisista paikoista. Ja barrikaditaistelujen osanottajista on jäänyt jällelle tietenkin vain ani harvoja. Olipa vielä sellainenkin tiedoitus, että barrikadeja tulitti tykistö, mutta se ei ole kaikei saanut vahvistusta.

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan
